

Gaýy-(türkmen) boýly Karadaýy paşa

Category: Kitapcy,Sözler,Taryhy şahslar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Gaýy-(türkmen) boýly Karadaýy paşa

KAYI BOYLU KARADAYI PAŞA ÇANKIRILILARIN GÖNLÜNDE AKTIR...

Geçtiğimiz 26 Mayıs günü 88 yaşında hayata gözlerini yuman 22. Genelkurmay başkanı Org. İsmail Hakkı Karadayı'ya Tanrı'dan rahmetler diliyorum. Mekânı cennet olsun. Geçen yıl hastane odasında avukatı vasıtasıyla Sözcü yazarı Saygı Öztürk'e verdiği mülakatta dile getirdiği "Bana ve arkadaşlarıma yönelik bu haksız suçlama çok ağrıma gidiyor. Ölmeden önce aklanmak istiyorum. 16 aydır davamız İstinaf Mahkemesi'nde sonuçlanmadı" şeklindeki ifadeleri okuyunca gerçekten duygulandım. Yargı nasıl bir karar verir bilmiyorum, ancak hemşerim Merhum Karadayı'nın, sadece benim değil Çankırılılıların gönlünde ak olduğunu ve itibarından hiçbir şey kaybetmediğini belirtmek isterim. Çünkü Çankırılılıların sevgili paşalarından emin olduğunu yakından biliyorum.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 22. Genel Kurmay Başkanı Org. İsmail Hakkı Karadayı

Org. Karadayı'yı aklamak ve temize çıkarmak gibi bir niyetim yok elbette. Ancak kendisini az çok tanıyan bir hemşerisi olarak insan Karadayı'yı bütün Çankırılılılar adına anlatmanın vefa borcum olduğuna inanıyorum. Bunun yanında, FETÖ'nün hazırlayıp organize ettiği ve uyguladığı Ergenekon ve Balyoz kumpaslarıyla, Ağırlaştırılmış Müebbed ve Müebbed hapis cezalarına mahkum edilmiş onlarca insanın AYM'nin verdiği kararlar doğrultusunda beraat ettiklerini düşününce, FETÖCÜ Savcı Mustafa Bilgili tarafından hazırlanan bir iddianameye istinaden Müebbed hapse mahkum edilen Karadayı Paşa ve arkadaşlarının da beraat edeceklerini düşünüyorum ben. Zira çeyrek asır önce yaşanmış bir hadiseden suç ve suçlu çıkarmak

akla ziyandır. Hukuki olmaktan çok siyasi bir girişimdir. Gelecekte yaşanması olası benzer hareketlere kalkışacaklara önceden gözdağı verme girişimidir.

Oysa 15 Temmuz 2016 günü yaşanan hain darbe girişimi canlı bir şekilde göstermiştir ki; yargı organını kullanarak ortaya konulan bu tür gözdağı verme çabalarının, darbeciler üzerinde herhangi bir caydırıcı etkisi bulunmamaktadır. Çünkü 15 Temmuz darbe girişimcileri, hem 12 Eylül darbecilerinin, hem 28 Şubat 1997 tarihli MGK kararlarını dayatanların yargılanmakta olduğunu, hem de TSK İç Hizmet Kanunu başta olmak üzere birçok yasada askeri vesayeti ortadan kaldıracak düzenlemeler yapıldığını bilmelerine rağmen, silahlı darbe ile seçilmiş hükümeti devirmeye kalkışmışlardır. Demem o ki; elinde silah bulunan kişi ya da gruplar (ki; buna askerler ve polisler de dahildir), istedikleri takdirde bu isteklerini her zaman zorla dayatabilirler. Geçmişte yapılan benzer eylemleri yargılamak ve mahkum etmek, bu tür zorbalar üzerinde fazla bir caydırıcılık etkisi yaratamaz. Anayasayı ve anayasada yerini bulan devletin bütün organlarını ortadan kaldırmaya azmetmiş silahlı bir gücü, yasalarla ve yargı tehdidiyle değil, ancak ve ancak ondan daha güçlü bir silahlı güçle engelleyebilirsiniz. Tıpkı 15 Temmuz'da olduğu gibi.

Aynı şey fertler için de geçerlidir. En ağır cezaları uygulasanız bile aynı cezayı gerektiren suçlar işlemeye devam etmiyor mu sanki bazı insanlar? Aftan istifade ile salıverilen bazı kişilerin tekrar suç işleyip hapse girdikleri olmuyor mu sanki? Şu halde bazı insanlar suça eğilimli oluyorlar. Aynı insanlardan asker veya polis olarak ülkelerin güvenlik güçleri arasında da bulunabilmektedir. Hele de o ülke, başka ülkelerin çeşitli şekillerde etkisine açık ise. Hadiseler bize gösteriyor ki; Emperyalist ülkeler, işte suç eğilimi veya menfaat düşkünü olan bu insanları kullanarak her zaman darbe ve muhtıra gibi demokrasi dışı girişimlere sebep olabilmektedirler.

Karadayı'nın Saygı Öztürk'e Verdiği Beyanat

İsmail Hakkı Karadayı hakkındaki şahsi kanaatlerimizi aktarmadan önce isterseniz gelin onun Saygı Öztürk'e verdiği beyanatı, tarihe not düşme adına olduğu gibi aktaralım:

“Bana ve arkadaşlarıma yönelik bu haksız suçlama, çok ağırıma gidiyor. Biz kesinlikle hukukun içinde kaldık. Darbe yapmak aklımızın ucundan bile geçmedi. Hükümet, parlamentoda değişti. Biz de emekli olup şanlı geçmişimizi yanımızda taşıyıp evimize çekildik.

20 yıl sonra, olmayan bir darbeyi olmuş sayıp FETÖ'cü polis, hakim-savcılarının düzenlediği ve FETÖ'nün en son ve en pespaye kumpaslarının biri olan 28 Şubat davasını yeniden canlandırıp, bana ve 20 arkadaşıma verilen ceza aklın, hukukun, vicdanın dışındadır.

Ben, ölmeden önce aklanmak istiyorum. Türk adaletine güveniyorum. Lütfen İstinaf Mahkemesi'ne bir dilekçeyle başvurarak benim ve arkadaşlarımin lekelenmeme hakkı, masumiyet karinesi ve aklanma hakkımızın bir an önce dosyamızın incelenerek teslim edilme talebimi iletiniz.

Bu toplum, 1960 ihtilalini, 12 Eylül 1980 ihtilalini ve en son Türk Ordusu'na yönelik 15 Temmuz kanlı kalkışma eylemini yaşadı. Darbenin ne olduğunu, nasıl olduğunu herkes çok iyi bilir. 28 Şubat'ta hiçbir şekilde darbe olmamıştır. Kanunilik prensibi ve evrensel hukuk kuralları işletilerek hakkımız teslim edilsin.

87 yaşındayım, şerefimle bu devletin en üst seviyede rütbesini taşıdım. Bana, TSK'ya, Türk milletine ve Türk hukukuna yapılan bu haksızlık, bu ayıp giderilsin ve üzerimize atılmaya çalışılan bu haksız leke silinsin. Aksi takdirde Türk Silahlı Kuvvetleri, Türk yargısına kırgın kalacağım.”[1]

Sözlerinden anlaşılacağı üzere; Merhum Karadayı Paşa haklarındaki 28 Şubat Davası'nın, tıpkı Ergenekon ve Balyoz kumpasları gibi bir FETÖ kumpası olduğuna inanmaktadır. Bilindiği gibi “28 Şubat davası, Haziran 2013'de Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan iddianamenin Ankara 13. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabulüyle başladı.

Dosya özel yetkili Mahkemelerin kapatılmasıyla Ankara 5. Ağır Ceza Mahkemesi'ne tevzi edildi. Bu sırada iddianameyi hazırlayan savcı Mustafa Bilgili, FETÖ/PDY üyeliğinden tutuklandı. 103 sanıkla başlayan davayla ilgili karar Nisan 2018'de açıklandı. Aralarında dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral İsmail Hakkı Karadayı ve Genelkurmay 2. Başkanı Çevik Bir'in de bulunduğu 21 sanığa müebbet hapis cezası verildi.”[2]

Yani Merhum Karadayı'nın da dediği gibi; 28 Şubat Davası'nda da, davanın iddianamesini hazırlayan FETÖCÜ savcı üzerinden bir FETÖ parmağı ve FETÖ gölgesi bulunmaktadır. Çünkü söz konusu dava, FETÖ'nün yargı teşkilatını elinde bulundurduğu günlerde açılmıştır ki; örgüt elebaşının “Elimden gelse mezardakileri de kaldırır EVET oyu verdirirdim” diyerek kendisini ortaya koyduğu 12 Eylül 2010 referandumuyla açılmıştır asker kişilerin sivil mahkemelerde yargılanmasının yolu.

Dersimli Karadayı!

Dahası, Merhum İsmail Hakkı Karadayı'ya, FETÖ'nün bavulcusu Mehmet Baransu tarafından, köken itibarıyla “Dersim Alevisi” olduğu iftirası da atılmıştır. “Dersimli Karadayı” başlıklı yazısında şöyle demiş FETÖ'nün Bavulcusu: “İsmail Hakkı Karadayı. 28 Şubat'ın kudretli Genelkurmay başkanı. Postmodern darbenin en önemli organizatörü. Nüfus kütüğüne göre Çankırılı. Aslen ise katliamın yaşandığı bir bölgenin insanı. Karadayı'nın ifade vermek üzere Ankara'ya götürüldüğü gün bu köşede satır arasında bu bilgiyi yazdım. Karadayı, kamuoyunda Çankırılı olarak bilinse de aslında 1930 Dersim Pülümür katliamı sürgünüydü. Yani o bir Dersim Alevi'siydi. Bu gerçeği yıllarca silah arkadaşları dâhil kamuoyundan özenle sakladı. Tıpkı 28 Şubat öncesi kimliğini saklaması gibi...”[3]

Bu bilgileri kimden almış FETÖ'nün bavulcusu Mehmet Baransu? Dersimli Öğretmen Gazeteci Mehmet Yürek'ten! Kim bu Mehmet Yürek? Hayali bir isim mi; bilmem! Aynı kişi midir emin değilim, ancak internette “Kahramanmaraş'ta 12 Eylül 1980

askeri darbesi sonrasında işkenceyle öldürüldüğü iddia edilen Tuncelili öğretmen Ali Ekber Yürek'in ağabeyi Mehmet Yürek, Kahramanmaraş Adliyesi önünde annesiyle birlikte bu gün yapacağı açlık grevini erteledi. Yargı yolunda darbeci generallere yönelik hukuk mücadelesi başlatan Yürek ailesi, daha önce yaptığı açıklamada, kardeşinin davasıyla ilgili bir gelişme olmadığı takdirde Kahramanmaraş Adliye Sarayı önünde annesiyle birlikte açlık grevi yapacağını söylemişti. Açlık grevi için 87 yaşındaki annesini de yanına alarak Tunceli'den yola çıkan emekli öğretmen Mehmet Yürek, Tunceli-Ovacık kara yolunda teröristlerin döşediği mayının patlaması sonucu hayatını kaybeden yeğeni Taner Toprak ve yanındaki arkadaşının acı haberini alması üzerine açlık grevini bir ay sonrasına erteledi.”[4] şeklinde verilen bir haberde adı geçiyor Mehmet Yürek'in. Yani 1980'den beri askerlerle sorunu olan bir aileye mensup bir kişi var karşımızda. Askerler hakkında söyledikleri ne kadar doğrudur; Allah bilir!

Ancak Baransu'nun dediğine göre; kendisine önce telefon etmiş, arkasından da e-posta göndermiş ve demiş ki: “İsmail Hakkı Karadayı, M. Kemal'in bilgi, emir ve direktifleriyle Kazım Orbay kumandasında gerçekleştirilen 1930 Dersim-Pülümür tedip ve tenkilinin (katliam) sürgünü bir ailenin çocuğudur. Sürgün yeri Çankırı ilidir. Karadayı ailesinin kendilerini ve çocuklarını koruma refleksiyle Sünni mezhebinin vecibelerini ve gereklerini yerine getirdikleri doğrudur. Bu durum tamamıyla takiiyedir.”[5]

Çankırlılı Karadayı...

Öncelikle belirtelim ki; Dersim yöresinde yapılan askeri harekat ve tenkil (zorunlu göç) uygulaması 1930 yılında değil, 1937-1938 yıllarında yaşanmıştır. O yıllarda Merhum İsmail Hakkı Karadayı 5-6 yaşlarında bir çocuktur. Çünkü doğum tarihi olarak Çankırı-1932 yazıyor biyografisinde.

Uzun yıllar MHP'de siyaset yapan ve Merhum Türkeş'le dostluğu da bulunan, ayrıca Merhum İsmail Hakkı Karadayı ile komşu köyden olmakla, merhumu, akrabalarını ve civar köyleri

yakından tanıyan bir dostumun aktardığına göre; İsmail Hakkı Karadayı tam bir Türk Milliyetçisi ve vatanperverdi. Kendisini has Türkmen çocuğu olarak tanıttıyordu ve Merkez sağ partilere oy veriyordu.

Kurt siyasetçilerden Hasan Ekinci'nin bir röportajında aktardığı bilgiler de benim dostumun söylediklerini doğrulamaktadır. Hasan Ekinci'nin aktardığına göre; Merhum Karadayı, beraber görev yaptığı kuvvet komutanlarıyla (Hikmet Köksal-Ahmet Çörekçi) birlikte Çiller'in başında olduğu DYP'ye oy verdiğini söylemiştir kendisine[6] . DYP'li Hasan Ekinci'nin yanında öylesine ve espri olsun kabilinden mi söylemişlerdir bilinmez elbette..

Çankırı Eski Belediye Başkanı ve MHP'li Eski Çankırı Milletvekili de olan Ahmet Bukan, İsmail Hakkı Karadayı'nın ailesi ile kendi ailesinin Çankırı'da bahçe komşusu olduklarını, ailesinin merkeze bağlı Karadayı köyünden Çankırı kent merkezine gelip yerleştiklerini, kendi babası ile İsmail Hakkı Karadayı'nın babasının iyi arkadaş olduklarını, çok asil bir aile olduklarını, has Türkmen olduklarını, hatta kendi babası bir ara Ankara'da otururken, Karadayı Paşa'nın babasının, oğlunu Ankara'da kendi babasına emanet ettiğini, genç Karadayı'nın 15-20 gün kendi evlerinde kaldıktan sonra Harp Okulu'na kaydolduğunu söylemektedir.

FETÖCÜ Mehmet Baransu'nun Taraf paçavrasında aktardığı gibi, İsmail Hakkı Karadayı'nın aslen Pülümürlü olup, 1930'larda zorunlu göçle Çankırı'ya gelen bir ailenin çocuğu olduğuna ilişkin hiçbir belge yok ortada. Elbette "Dersimli Öğretmen Gazeteci Mehmet Yürek" diye tanıtmış olduğu kişinin telefonla ve e-posta ile sadece kendisine söyledikleri dışında.

Gerçi bir bavul dolusu üretilmiş sahte belge ile TSK'ye kumpas kurduklarına ve bir sürü üst düzey generali yıllarca içeride tuttuklarına ve dahası haklarında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezaları verdirdiklerine göre; böyle bir şeytani zekâya sahip güruhun, Karadayı hakkında da belge üretip, tarihi ve gerçekleri ters yüz etmelerinde ve insanların hayatlarını karartmalarında sıkıntı çekeceklerini hiç sanmıyoruz.

Tarihi Belgelerde Karadayı Köyü

Ancak 31 Mayıs 2020 günü telefonla tarlasında traktör kullanırken yakaladığım kuzeni Ahmet Karadayı'nın aktardığına göre; İsmail Hakkı Karadayı'nın, soyadını taşıyan Karadayı köyü, en az altı yedi yüz senelik bir köy. Büyüklerinden duyduklarına göre; Çorum'un Bayat İlçesine bağlı Toyhane köyünden gelmiş Karadayı ailesi. Daha doğrusu Toyhane'ye yerleşen iki aileden birisi olan Karadayılar, oradan ayrılarak bugünkü köylerine gelmişler. Toyhane köyünde Karadayı ismine nispet edilen, yani Karadayı ismiyle anılan mevkiiler ve kalıntılar varmış dediğine göre[7]. Ahmet Karadayı, sıradan bir köylü değil, aynı zamanda Yüksekokul mezunu. Yani bilinçli ve bilgili birisi. Onun için söyledikleri, önemli kabul edilmelidir.

Köyün tamamı mı, yoksa sadece Karadayı ailesi mi Toyhane'den geldi, Ahmet Karadayı ayrıntıya girmedi ama köye kendi isimlerini verdiklerine göre, köy halkının tamamı aynı aileden geliyor olmalı. Yani köy, Karadayı ailesi tarafından kurulmuş olmalıdır. Ya da Karadayı ailesi, geldikleri bu köye kendi isimlerini verecek kadar güçlü veya saygın bir aile idi. Zaten Ahmet Karadayı'nın aktardığına göre; büyük dedeleri Ağa veya Bey seviyesinde hatırlı (saygın) birileri imiş ve 19. yüzyılın sonlarında yaşanan kıtlıkta ambarını ve kilerini açlık çekenlere açmıştır.

Ahmet Karadayı'ya 1940'lı yıllarda, yani İkinci Dünya Savaşı'nın devam ettiği yıllarda yaşanan kıtlığı ve gıda sıkıntısını mı kastettiğini sordum; "yok, çok daha öncesinden, büyük dedelerimden bahsediyorum" dedi.

Bize göre; Ahmet Karadayı'nın bahsetmiş olduğu kıtlık olsa olsa 19. yüzyılın sonunda yaşanan ve Çankırı'nın da içinde bulunduğu İç Anadolu'yu vuran kıtlık olmalıdır. Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu, "Seyyah C. Naumann'a (1883) göre ise Kastamonu, Ankara ve Kayseri'de 150 bin kişiyle birlikte, 100 bin çiftlik hayvanı ölmüş. Açlık ve hastalıklar da 1873-1874 kışında da 100 bin kişinin ölümüne neden olmuş..." demektedir[8]. Çankırı'nın o tarihlerde Kastamonu vilayetine

bağlı bir sancak merkezi olduğu unutulmamalıdır[9].

Daha önceki asırlarda yaşanan kıtlıklara kadar gitmeye gerek yok; bu küçük bilgi bile, Karadayı ailesinin en azından FETÖCÜ Mehmet Baransu'nun dediği gibi 1930'larda Tunceli Pülümür taraflarından gelmediğini ve en az 150-200 sene önce bulundukları köyde yaşadıklarını göstermektedir bize.

Ahmet Karadayı'nın aktardığına göre; dedeleri kardeş olan Merhum İsmail Hakkı Karadayı'nın babası, Çankırı adliyesinde mübaşir veya zabıt kâtibi gibi alt düzey bir görevde imiş ve davalık olup mahkemeye gelenleri, dava açmalarına fırsat vermeden sulh eder geri gönderirmiş. Sadece kendi köylüleri için değil, aynı şeyi komşu köylerin ahalisi için de yaparmış. Bu da gösteriyor ki; zabıt kâtibi de olsa, adamın, ailesinden gelen saygınlıktan dolayı çevresinde bir özgül ağırlığı söz konusudur. 1930'lar'da zorunlu göçe tabi tutularak Pülümür'den Karadayı Köyü'ne gelen, oradan da Çankırı kent merkezine gidip Adliye'de işe girmek ne kadar mantıklıdır ki; devlete isyan ettikleri gerekçesiyle zorunlu göçe tabi tutularak başka bölgelere kaydırılan insanlar herhalde en azından belli bir süre gözetim ve denetim altında bulundurulurlar ve devlete sadık yurttaşlar haline gelmeleri beklenir. Hele de bu insan adliye gibi stratejik bir kurumda işe alınacaksa!

Ahmet Karadayı'nın aktardığına göre; köyün halihazırdaki temel yapı malzemesi taş olan camisinin ne zaman ve kimler tarafından yapıldığını köyün en yaşlıları bile bilmemektedir. Ahmet Karadayı, Selçuklu mimari tarzındaki caminin yapım yılına ilişkin herhangi bir bilgi bulunmadığını, ancak caminin Vakıflar idaresi tarafından tarihi eser olarak tescillendiğini söylemiştir. "<https://kulturportali.gov.tr>" isimli devletin resmi internet sitesinde de yer alan Karadayı Köyü Camii'ne ilişkin fotoğraflar arasında bulunan kitabe fotoğrafından anlayabildiğim kadarıyla söz konusu cami 1267 tarihinde yapılmıştır. Bu tarih Hicri ise cami, 1846 yılında, eğer Rumi ise 1851 tarihinde inşa edilmiş demektir.

Sadece bu kadarcık tarihi bilgi bile FETÖCÜ Mehmet Baransu'nun, Karadayı'nın, bölgedeki isyanlar sebebiyle 1930'larda Pülümür civarından zorunlu göçe tabi tutularak

Çankırı yöresine yerleştirilen Alevi kökenli bir aileye mensup olduğu şeklinde verdiği bilgilerin çöpe atılmasına yeter de artar bile. Üstelik Ahmet Karadayı, kitabede bulunan 1267 tarihinin caminin inşa tarihi değil, restorasyon tarihi olduğunu da söyledi. Yani inşa tarihi çok daha eski diyor aynı zamanda Yüksekokul Mezunu da olan Ahmet Karadayı.

Ağaç olan tavan ve balkonların(Mahvil) özgün süslemeler ve harika bir ağaç işçiliği bulunan, hakeza son derece muntazam bir taş işçiliği de olan caminin gerek kitabesinde, gerekse dış duvarında bulunan farklı renkteki bir köşe taşında Osmanlı hanedanının da mensup olduğu Oğuzların Kayı boyunun “IYI” şeklindeki arması bariz bir şekilde göze çarpmaktadır[10]. Bu demek oluyor ki; **İsmail Hakkı Karadayı ve köylüleri, tıpkı Osmanlı hanedanı gibi Oğuzların Kayı boyuna mensup Türkmenlerden oluşmaktadır.**

Yok eğer Karadayı ailesi bu köye sonradan gelip yerleştiyse, o zaman sorulacak soru, “Şu halde bu aile köye kendi adlarını verecek gücü nereden buldular?” Yoksa “Aile, 1934 yılında çıkarılan soyadı kanunu ile birlikte, kolaylık olsun diye başka yerlerden gelip yerleştikleri bu köyün adını kendilerine soyadı olarak seçti” mi demeliyiz? Ya da “Aile, Karadayı adını Pülümür’den gelirken yanlarında getirmiş olabilir” mi demek gerekiyor?

Dilbilimciler “Dayı” sözcüğünün, Kürtçe, Arapça veya Farsça değil, Türkçe olduğunu söylüyorlar ki; kelimenin, Uygurca’da 1000 yıl önceden, Kıpçakça’da 500 yıl önceden beri, Dede Korkut kitabında ise 600 önceden beri bilindiğini ortaya koymuşlardır[11]. “Kara” kelimesi ise 735 yılında dikilen Orhun Anıtlarında bile geçen Öz Türkçe bir kelimedir[12]. Yani en azından bize göre; **Karadayı Köyü, hem damgasıyla, hem de adıyla öz be öz bir Türk/Türkmen köyüdür.**

Kuzen Ahmet Karadayı’nın, ailenin Çorum’un Bayat ilçesinin Toyhane köyünden geldiği şeklinde verdiği bilgiyi doğru kabul edersek; ailenin Oğuzların Bayat boyuna mensup olduğu bile düşünülebilir. Çünkü Çorum’da ve Afyon’da olmak üzere Türkiye’de iki ilçeye ismini veren Bayat, Oğuzların Bayat boyundan gelmektedir. Esasen caminin kitabesinde ve bir duvar

taşında bulunan damga, Kayı Boyu'nun kadar olmasa da bir miktar Bayat Boyu'nun armasını da anımsatmaktadır bize.

Gerek Ahmet Karadayı, gerekse yukarıda kendisinden bazı bilgiler aktardığım MHP'li siyasetçi, Karadayı köyü ve civar köylerde Alevi ve Kürt nüfus bulunmadığını, sadece Kızılırmak'ın karşı kıyısında yer alan Karamürsel köyünde bir miktar Alevi olduğunu, bunun dışında Kızılırmak ve bağlı köylerin nüfusunun bütünüyle Sünni Türkmen olduğunu söylemişlerdir. Ahmet Karadayı'nın verdiği bilgiye göre Karadayı köyünün 450 seçmeninden yaklaşık yarısı son seçimlerde AKP'ye, önemli bir bölümü de MHP'ye oy vermiştir. Yani köyde Cumhur İttifakı egemendir.

Telefon konuşmamızda köylerinin arazilerinin Kızılırmak'tan sulandığı için pirinç, kavun, karpuz, sebze ve diğer tarım ürünlerini ettiklerini söyleyen Kuzen Ahmet Karadayı'nın, Karadayı ailesinin Çorum'un Bayat İlçesine bağlı Toyhane köyünden geldiğini ve bu köyde halen Karadayı isminden kalıntılar bulunduğunu söylemesi üzerine aklımıza ilginç bir ayrıntı daha geldi. O da meşhur İskilipli Atıf Hoca'nın, Toyhane köyünden olduğudur[13].

İster misiniz şimdi İskilipli Atıf Hoca ile Org. İsmail Hakkı Karadayı birbiriyle akraba çıksınlar! Haydi şimdi ayıklayın bakalım Karadayı pirincinin taşını! Vatan hainliği suçundan idam edilen İskilipli Atıf Hoca'yı, neredeyse melekler seviyesine yükselten kafanın, çok küçük bir ihtimal de olsa onunla aynı soydan gelen İsmail Hakkı Karadayı'yı neredeyse Vatan Haini ve putperest ilan etmeleri ve kendisini müebbet hapse mahkum etmeye çalışmaları ne yaman çelişkidir!

Yazının yazımı sırasında bilgisine başvurduğumuz Çankırı tarihi ve kültürü üzerine araştırmaları da bulunan Çankırı Eski Milletvekili Hakkı Duran'ın, Karadayı Köyü hakkında aktardığı belgelere dayalı bilgiler ise bilgisine başvurduğumuz kuzen Ahmet Karadayı'nın anlatımlarıyla az çok örtüşen bilgilerdir. Hakkı Duran'ın muhtelif kaynaklardan istifade ederek gönderdiği bilgiler şöyle:

"Köyün adı, Kara-taylu yörük topluluğundan gelmektedir. Konar-göçer Karataylu topluluğunun Çankırı yöresinde 1400'lü

yıllardan itibaren varlığı bilinmektedir. Karataylu (Karadayı) yörük cemaatı, 16.Yüzyılda Çankırı'da yerleşik hayata geçmiş olan Karataylu (Karadayı) yörük cemaatı, 1578/79 tahririnde bugünkü yerinde bir mezra olarak kayıtlıdır. Aynı tahrirde ziraatle uğraştığı belirtilmektedir. 1450'lerde İskilip yöresinde Karataylu cemaatinin bir kolunun yaşadığı tespit edilmektedir. Anadolu'da Adana, Tarsus gibi yerlerde de bu cemaat yurt tutmuştu. (Prof Dr. Ahmet Kankal, Prof Dr. Yusuf Halaçoğlu, Cevdet Türkay).Karatay,karataylı(Karadayı)..Kengiri ve D. Sancaklar...Yörükân taifesinden..(Cevdet Türkay). Karadayı köyü, 1816 yılında 20 hane ve 100 kişidir. (Dr. Ahmet Elibol)... Bozkır Dağı'nın doğu eteğinde ve Kızılırmak kenarındadır. Eski bir camii vardır. Arazisi kısmen sulak ve müsaittir. Bol buğday yetişir. Son yıllarda çeltik ekilmeye başlanmıştır. Nüfusu Dün(1894):315, Bugün(1954): 393. Tayip Başer, D. Ve B. Çankırı, s.101”

Karadayı isminin, Karatay/Karataylu yörüklerinden geldiğini duyunca, internette küçük bir araştırma yaptığımda karşıma şu bilgiler çıktı:

Oğuzların Bozok koluna mensup Ayhan Boylarından Dodurga Boyu'na mensup Karatay(Karataylu) isminde bir aşiret bulunmaktadır. Dodurga boyuna mensup insanlar, yurdun başka bazı bölgelerinde olduğu gibi, Çankırı ve Çorum yörelerine de gelip yerleşmişlerdir ki[14]; bu iki ilde günümüzde Dodurga ismini taşıyan irili ufaklı birçok yerleşim yeri, hatta Çorum'da başlıbaşına bir ilçe merkezi bulunmaktadır. Dodurgalılar ve Dodurga ilçesi hakkında verilen şu bilgiler de bu konuda bize oldukça güçlü bir ışık tutmaktadır:

“Dodurgalılar, Bozokların Ayhan koluna bağlıdır. Kaşgarlı Mahmut Totırğa olarak zikretmiştir. Reşideddin'e göre Dodurga kelime olarak “ülke olmak ve yönetmek” manasına gelmektedir. Danişmentlilerin son zamanlarında, İskilip yolu üzerinde bulunan Dodurga, Osmercık- İskilip bağlantısını sağlayan önemli bir konumdaydı. Danişmentlilerden sonra Dodurga, Selçuklu'ların idaresine girmiştir. Çorum'un ilçesi olan

Dodurga'nın ilk yerleşim bölgeleri önceleri şimdiki İlçenin güneyinde bulunan dağın eteğinde Kuzyaka ve Damlaca denilen yerde bir yerde doğusunda öldürmüş denilen mevkide bulunuyordu. Dodurga 1910-1935-1942-1943 yıllarındaki depremden çok hasar görmüş, birkaç defa yeniden imar edilmiştir. Birinci dünya savaşında erkek nüfusunun büyük kısmını kaybetmiştir. Milli Mücadeleye de aktif olarak katılan Dodurgalılar Osmanlının son zamanlarında her Türk köyü gibi sönüklenmiş ise de Cumhuriyetin ilk 20 yılından sonra çevresinde linyit madeninin bulunması nedeniyle tekrar önemli bir yerleşim bölgesi haline gelmiştir.”[15]

Karataylıları, Oğuzların Dodurga boyuna bağlı bir aşiret veya oymak olarak gösteren kaynakların yanında Müslümanlaşmış bir Moğol Topluluğu olarak gösteren kaynaklar da vardır. Cemile Şahin'in, 2011 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde hazırlamış olduğu “XIII. YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE ESKİŞEHİR YÖRESİNDE TATARLAR” isimli yayımlanmamış doktora tezinden istifade ile yayınlanan “Anadolu’da Moğol İskanları” başlıklı bir yazıda Karataylı isimli Moğol-Tatar cemaatinin Alagöz ve Çorum’da yerleştirildiğinden bahsedilmektedir. Söz konusu kaynağa göre; Emirdağ, Eskişehir, Sivrihisar, Ankara ve Bolu arasında yaşayan Orta Asya Türkleri ve Türkleşmiş Müslüman Moğollardan oluşan bu topluluğa Selçuklu ve Osmanlı Döneminde “Karatatar Türkmenleri” de denilmekteydi ve daha sonraları Kara-Türkmenler denildi. Aynı kaynakta Moğolların, Anadolu’da yerleştirildikleri yerler olarak yurdun birçok yerine ilave olarak Çorum, İskillip, Kastamonu, Karabük ve Safranbolu hattı da zikredilmektedir[16].

Cemile Şahin imzalı tezde Karataylı isimli Moğol Cemaati'nin Alagöz ve Çorum’da yerleştirildiği beyan edilmektedir. Alıntı eksikliği midir yoksa söz konusu tezde Alagöz’ün neresi olduğu konusunda bilgi verilmiyor mu bilmiyorum; ancak İsmail Hakkı Karadayı'nın köyü olan Karadayı köyünün civarında, Alagöz ismini taşıyan tam üç köy bulunmaktadır: Aşağı Alagöz, Yukarı Alagöz ve Tepe Alagöz...

Kara Tatarlar hakkında “Kara tatarlar Uygurlar, Kırgızlar,

Tatarlar ve bir miktar da Moğollar ile birlikte Anadolu'da karışarak ortaya çıkan bir Türk halkıdır. Anadolu'ya 13. ve 15. yüzyıl arasındaki dönemde, istila amaçlı olarak gelerek yerleşen bir kısım Moğol kabileleri ile onlarla birlikte gelen Orta Asya Türkleri'ne halk arasında verilen isim. Eskişehir-Ankara ve Bolu arasında yaşayan Orta Asya Türkleri ve Türkleşmiş Müslüman Moğollardan oluşan topluluğa Selçuklu ve Osmanlı Döneminde 'Karatatar Türkmenleri' de denilmekteydi. Ayrıca 1402 Ankara Savaşı'nda Osmanlı Ordusundaki, Menteşeoğulları, Germiyanogulları, Saruhanogulları Beyleri ve kuvvetleri ile birlikte saf değiştirerek Timur'un kazanmasında etkili oldular." şeklinde bazı bilgiler de bulunmaktadır[17].

Terörle Mücadelede İsmail Hakkı Karadayı

Unutulmasın ki; İsmail Hakkı Karadayı'nın Kara Kuvvetleri Komutanı ve Genelkurmay Başkanı olarak görev yaptığı yıllar, PKK ile en çetin ve en etkilli mücadelenin yapıldığı ve adeta PKK'nın belinin kırıldığı, omurgasının çökertildiği yıllardır. 0 yıllara dair anılarını yazmayan tek kişi İsmail Hakkı Karadayı olmalıdır. Birçok general, terörle mücadelede gösterdikleri kahramanlıkları ballandıra ballandıra abartarak anlattılar yazmış oldukları kitaplarda. Oysa onları sevk ve idare eden bir de İsmail Hakkı Karadayı vardı başlarında. Diğer yılları bırakalım, sadece 28 Şubat'ın yaşandığı 1997 yılı içinde ölü, sağ ve yaralı olarak ele geçirilen ve teslim olan terörist sayısı 9.451'dir[18].

Onun Genel Kurmay Başkanlığı sırasında Kuzey Irak bölgesine önemli hareketler yapılmış ve terör örgütüne büyük kayıplar verdirilmiştir. 20 Mart-4 Mayıs 1995 tarihleri arasında düzenlenen Çelik Harekatı'nda 555 terörist ölü, 13 terörist sağ olarak yakalanırken, 12 Mayıs-7 Temmuz 1997 tarihleri arasında düzenlenen Çekiç Harekâtı'nda 2730 terörist ölü, 415 terörist sağ olarak, 25 Eylül-15 Ekim 1997 tarihleri arasında düzenlenen Şafak Harekatı'nda ise 865 terörist ölü, 37 terörist sağ olarak etkisiz hale getirilmiştir[19].

Müslüman Olduğuna Şahadet Ederim!

Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı olduğu söylenen Burhan İşliyen isimli bir zat, Karadayı'nın vefatı üzerine twitter hesabından, Cengiz Numanoğlu isimli birisi tarafından yazılmış şu şiiri paylaşarak kendisini Putperest ilan etmiştir:

*“Ne kadar büyüktü dindara kinin,
Hacıya hocaya uzardı dilin,
Konuşsana mevta! Bitti mi pilin?
Oksijen tüpleri yok tabutların,
Söyle de bir nefes versin putların”*

Bu apaçık bir bühtandır, iftiradır, daha da kötüsü Müslüman'a kâfir/müşrik yakıştırmasıdır. Adam resmen merhum paşaya putperest diyor. Bu kişi sokaktaki bir vatandaş değil, bu ülkede Diyanet İşleri Başkan Yardımcılığı'na kadar yükselmiş bir zattır. Yani en azından Hucurat suresinin 12. ayetinin ne demek istediğini bilen birisi olmalıdır. Burhan İşliyen'in yöneticisi olduğu Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayını olan bir Kur'an meâlinde bu ayetin anlamı şöyle verilmektedir: “Ey inananlar! Zannın çoğundan sakının, zira zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin suçunu araştırmayın; kimse kimseyi çekiştirmesin; hangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır? Ondan tiksiniyorsunuz; Allah'tan sakının, şüphesiz Allah tevbeleri daima kabul edendir, acıyandır.”

Ben şahsen, Merhum Karadayı'nın Mü'min ve Müslüman olduğuna şahadet ediyorum. Bu konuyu daha önce de yazdım[20] 1994 yılı içinde Ankara'da kurulu “Çankırılılılar Vakfı Yönetim Kurulu” olarak oldukça kalabalık bir grup Çankırılılı ile birlikte Sayın İsmail Hakkı Karadayı'ya “Hayırlı Olsun” ziyaretine gitmiştik. Sağ olsun paşa, bizi karargâhta büyükçe bir salonda karşıladı. Bize pasta ve çay ikram etti. Uzunca bir süre sohbet ettik kendisiyle. Benim Diyanet'te çalıştığımı duyunca bana ilk sorusu şu oldu Sayın Karadayı'nın: “Ömer Bey, bizim köyün camisine neden yardım etmiyorsunuz?”.

Böyle bir soruyu beklemiyordum ve tabiatıyla şaşırmıştım. O güne kadar bize anlatılanlara göre; bir Genel Kurmay Başkanı'nın dinle, diyanetle ve cami ile ilgilenmesi olacak

şey değildi çünkü! Ancak Sayın Karadayı, bırakın yakınındaki camileri, ta doğduğu köyün camisinin sorunuyla bile ilgileniyordu. Belli ki; Karadayı Köyü'nün muhtarı, köyün camisine yardım edilmesi konusunda kendisinden yardım istemiş, o da ilk fırsatta konuyu bize iletmişti. Zaten Paşa'nın "Ben koskoca Türk ordusuna emrediyorum, bizim köyün muhtarı da bana emrediyor!" şeklinde yaptığı espriden bu anlaşılıyordu. Kendisine "Paşam" dedim, "Bu konuyu Diyanet İşleri Başkanı'na iletirseniz talebinizi mutlaka değerlendirmeye alır ve gereğini yapar..." diye devam ettim. Bakışlarından vermiş olduğum cevaptan memnun ve mutlu olduğumu anlamıştım.

Dersim Alevisi Karadayı!

Ancak velevki FETÖ'nün bavulcusu Mehmet Baransu'nun aktardığı kulaktan dolma bilgiler doğru olsun ve velevki Merhum İsmail Hakkı Karadayı ve ailesi, Dersim isyanından sonra zorunlu göçe tabi tutularak gelip Çankırı'ya yerleşen bir ailenin çocuğu olsun. Diyelim ki; iddia edildiği gibi İsmail Hakkı Karadayı Dersimli(Pülümürlü) Alevi bir aileye munsup olsun; ne çıkar bundan. Bundan çıksa çıksa ancak İsmail Hakkı Karadayı'nın, diğer bütün Tuncelililer ve Pülümürlüler gibi Oğuz Boylu bir Türk/Türkmen olduğu çıkar ortaya. Bunca soysuzun ortalıkta boy gösterdiği ve zaman zaman devlet yönetiminde etkin olduğu, hatta kanlı darbe girişimlerine kalkıştığı bir ortamda onun soyuyla, sopuyla ve dini inancıyla Türk olduğu çıkar ortaya. Çünkü Alevilik, bir Türk inanç sistemidir. Türklerin İslam'a giydirdiği bir çeşit elbisedir. Şu iyi bilinsin ki; bir insan kendisini inanç yönünden Alevi olarak tanıttıyorsa, bilin ki o adam milliyet olarak öz be öz Türk'tür!

Öte yandan Tunceli ve Pülümür de bizim vatanımız ve orada yaşayanlar da bizim eşit haklara sahip yurttaşlarımız değil midirler? Bu ne ayrımcılıktır. Alçak FETÖ, bir taraftan takkiye maksadıyla çakma Alevi dernekleri kurmuş[21], bir taraftan da işte böyle insanları Alevilikle suçlamıştır! Sanki Alevilik bir suçmuş gibi...

FETÖCÜ Mehmet Baransu ve Taraf paçavrası, İsmail Hakkı

Karadayı'yı hedef alıp iftira attıysa, demek ki; paşa bizdendi ve bir FETÖ'ye düşmanıydı! Üstelik FETÖCÜ Nazlı Ilıcak'ın, "Her Taşın Altında 'The Cemaat' mi Var?" isimli kitabının 154. sayfasında, örgütün önde gelen isimlerinden Alaaddin Kaya'dan naklen aktardığına göre; adı geçen "Genelkurmay Başkanı Orgeneral İsmail Hakkı Karadayı'ya, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı'nın Yılın Hoşgörü Ödülü'nü vermek istediğini Çevik Bir'e söyledi. Bu talep reddedildi." demiştir[22].

Dikkat edin lütfen ve elbette Nazlı Ilıcak'ın yazdıkları doğruysa; o zamanki adıyla cemaat, Genelkurmay Karargahında İsmail Hakkı Karadayı ile değil, Çevik Bir'le irtibata geçiyor! Yani 28 Şubat Post Modern Darbesi'nin star ismiyle! Unutulmasın ki; FETÖ elebaşı, Erbakan'ın başında bulunduğu REFAHYOL hükümeti için, 28 Şubat 1997 tarihli MGK kararlarını takip eden günlerde olmak üzere 18 Nisan 1997 tarihinde Hürriyet ve Milliyet gazetelerinin manşetine yansıyacak şekilde, "Beceremediniz artık bırakın" demek suretiyle 28 Şubat Post Modern Darbesi'ne destek bile vermiştir[23].

İsmail Hakkı Karadayı'nın zorunlu göçe tabi tutularak Dersim yöresinden gelen bir aileye mensup olup olmadığını bilmiyorum (olsa da mühim değildir), ancak AKP'den iki dönem Çankırı Milletvekilliği yapan Hüseyin Filiz'in de doğudan zorunlu göçe tabi tutulan bir aileye mensup olduğu iddiaları vardır. Biyografisinde yer alan "1955'de Çankırı'da doğdu. İşadamı; Çankırı Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Tarım makineleri imalatı, çelik kapı imalatı ve marka bayiliği görevlerinde bulundu. Açtığı akaryakıt istasyonu ile iş hayatını sürdürmektedir. AK Parti Ankara İl Yönetim Kurulu ve Parti içi Demokrasi Hakem Kurulu Üyeliği görevlerini yürütmektedir. İyi düzeyde Kürtçe ve az düzeyde İngilizce bilen Filiz, evli ve 3 çocuk babasıdır." [24] şeklindeki bilgiler de zaten onun etnik olarak Kürt kökenli bir Türk olduğuna işaret etmektedir.

Unutmayın ki; şu andaki hükümetin yüz akı bakanlarından Sağlık Bakanımız Fahrettin Koca da (Kulu Ömeranlı kasabasından olmakla) muhtemelen etnik köken itibarıyla Ömeranlı aşiretine mensup bir Kürt'tür[25]. Bu ülkeye yıllardır Adalet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı olarak hizmet eden Bekir Bozdağ'ın Kürt

olduğunu ise bizzat Cumhurbaşkanı ilan etti kamuoyuna[26].

Sadece bunlar mı; İsmet Paşa'dan tutun, Cemal Gürsel ve Turgut Özal'a kadar en az üç tane Kürt kökenli vatandaşımız bu ülkede Cumhurbaşkanlığı yapmışlardır. Genel Kurmay Başkanı Org. İsmail Hakkı Karadayı Kürt ya da Pülümür Alevisi olsa ne çıkar ki; merhum öz be öz Sünni Türkmen bir aileye mensuptur. Üstelik bizim kanaatimize göre; tıpkı Osmanlı Hanedanı gibi Oğuzların Kayı boyuna mensuptur.

Allah rahmet eylesin.

Ruhu şad olsun.

Bize kalırsa, hakkında keyfi olarak verilen müebbet hapis cezası "ke enlem yekun" sayılmalı ve paşanın itibarı bir an önce iade edilerek, ailesi bu yükün altında ezilmekten bir an önce kurtarılmalıdır. Keşke 28 Şubat yaşanmasaydı. Bu hadise de Karadayı'nın suçu ne kadardır, ona bağımsız Türk Yargısı elbette karar verecektir. Ancak biz, Paşanın, KKK ve Genelkurmay Başkanı olarak görev yaptığı dönemde yürütülen terörle mücadelede, Mehmetçiklerimizi şehit eden binlerce militanın etkisiz hale getirilerek şehitlerimizin kanının yerde bırakılmamasına vesile olmakla kazandığı sevabın, günahlarına kefaret geleceğine inananlardanız. Arkasından kendisini "Putperest" ilan edan Burhan İşliyenler, nereden bilecek bunları...

Ömer SAĞLAM,

Araştırmacı Yazar.

02.06.2020.

Dipnotlar:

[1]

<https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/karadayi-en-son-sozcuye-konusmustu-olmeden-once-aklanmak-istiyorum-5837588/>

[2] Aynı kaynak.

[3] <https://www.ardahanhaber.com.tr/dersimli-karadayi/6470/> & <https://www.sozcu18.com/cankirili-degil-dersimli-karadayi-8844h.htm>,

[4]

<https://www.haberler.com/darbe-magduru-aile-aclik-grevini-erteledi-4053738-haberi/>

[5] Bkz. 3 nolu dipnot.

[6] Fikret Bila, "DYP'nin ağır topları 28 Şubat döneminde Erbakan'ın tavrını eleştirdi" başlıklı haber röportajı, <http://siyaset.milliyet.com.tr/-ciller-karadayi-yi-emekli-edecek-ti-erbakan-istemedi/siyaset/siyasetyazardetay/19.04.2012/1529944/default.htm>

[7] Toyhane Köyü ile Karadayı köyü arasındaki mesafe 40-50 km, civarında olmalıdır.

[8]

<https://www.hurriyet.com.tr/turkiye-nin-kitlik-ve-aclik-tarihcesine-bakis-18594623>,

[9] XIX. yy'ın ilk yarısında Çankırı Ankara Vilayetine bağlı iken, ikinci yarısında, yeni idarî ve mülkî yapılanmaya paralel olarak Kastamonu Vilâyetine bağlanmıştır. Bu dönemde Kastamonu vilâyetine Çankırı ile birlikte Sinop ve Bolu sancakları da bağlıydı. 1894 yılında Çankırı merkez kazaya Koçhisar (İlgaz), Şabanözü ve Tuht (Yapraklı) nahiyeleri, Çerkeş kazasına da Karacaviran, Bayındır ve Ovacık nahiyeleri bağlıydı. Çankırı sancağına dönem dönem Kalecik ve İskilip kazalarının da bağlandığı bilinmektedir. (bkz. <http://www.cankiri.bel.tr/sayfa-12/tarihi.php>). Karşılaştırma için bkz.

<http://cankiri.gov.tr/uzak-caglarin-yakin-kenti-cankiri>

[10] Karadayı Köyü Camii'nin çeşitli fotoğrafları için lütfen bkz. <https://kulturportali.gov.tr/turkiye/cankiri/kulturenvanteleri/karadayi-koyu-cam>

[11] <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/day%C4%B1>,

[12] <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/kara>,

[13]

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0skilipli_%C3%82t%C4%B1f_Hoca

[14]

<http://www.habertempo.com.tr/siz-hangi-turk-soyundan-geliyorusu>

nuz-tikla-ve-hemen-ogren-pl6-aid,2261.html

[15]

www.yeniakit.com.tr/haber/iste-dodurga-obasinin-tarihteki-yeri-126296.html

[16]

http://www.ekizceliler.com/wiki/Anadolu%27da_Mo%C4%9Fol_%C4%B0skanlar%C4%B1 & http://anadolumogollari.blogspot.com/2018/& https://emirdagmogolcali.files.wordpress.com/2018/05/musacalilar_2018_001_0001_1-2018.pdf

[17] https://tr.wikipedia.org/wiki/Kara_Tatarlar

[18]

https://www.sabah.com.tr/fotohaber/gundem/iste-yillara-gore-olurulen-pkkli-sayisi

[19]

https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye-PKK_%C3%A7at%C4%B1%C5%9Fmas%C4%B1#:~:text=1984%2D2012%20y%C4%B1llar%C4%B1%20aras%C4%B1nda%20%C3%B6len,olaylar%C4%B1%20y%C3%BCz%C3%BCnden%20haya t%C4%B1n%C4%B1%20kaybetti%C4%9Fi%20belirtilmi%C5%9Ftir.

[20] Ör. Bkz. “28 Şubat ve İsmail Hakkı Karadayı” başlıklı yazımız ;

https://www.turkishnews.com/tr/content/2012/05/10/28-subat-ve-ismail-hakki-karadayi/

[21]

https://www.sabah.com.tr/gundem/2016/09/24/feto-alevisiz-alevi-dernegi-kurmus

[22]

https://odativ4.com/ismail-hakki-karadayi-hayatini-kaybetti-26052019.html,

[23]

https://www.sabah.com.tr/gundem/2014/01/17/asil-28-subatci-fetulah-gulen

[24] https://www.aa.com.tr/tr/arsiv/huseyin-filiz/418342

[25] https://www.xn--krtler-3ya.com/konya-kurtleri.html & http://www.bitlisname.com/2015/11/19/orta-anadolu-kurtleri-arastirma/

[26]

https://www.gazeteduvar.com.tr/politika/2017/08/05/cumhurbaska

ni-yozgatli-olduguna-bakmayin-bekir-bey-kurttur/

Taryhy şahslar